

BIJDRAGE Oudercommissie VGR 20

Reactie op ‘Minder beloven, meer doen’ (Adviesrapport commissie Van Dam)

Dat er in het rapport van de commissie Van Dam overwegend aanbevelingen staan die de Oudercommissie zelf ook heeft gedaan, biedt erkenning van het belang van ervaringskennis (in het algemeen) en ervaringsdeskundigheid van de Oudercommissie.

“Ruimhartigheid zit niet in het DNA van de betrokken overheidsorganisaties”, geeft de commissie Van Dam aan. En daarmee ontbreekt het de hersteloperatie aan het zo broodnodige fundament voor financieel en emotioneel herstel, maar ook herstel van vertrouwen tussen de overheid en burgers. Dat er een weefselfout is gemaakt door de hersteloperatie onder te brengen bij het ministerie van Financiën, dat geeft ook de commissie Van Dam aan. Het ministerie toont zich onvoldoende responsief. En dat vertaalt zich door in controledwang en gebrek aan ruimhartigheid voor degene die – door toedoen van de overheid – de zwaarste schades hebben geleden.

Het luisteren naar de gedupeerde ouder en het optekenen van diens verhaal, moet het startpunt zijn voor het vaststellen van aanvullende schade. De basishouding die dat vraagt is er één van vertrouwen; uitgaan van mensen en ze zodanig ondersteunen dat ze hun leven kunnen herpakken. Die basishouding, van vertrouwen in het verhaal van gedupeerden, herkennen we in de methode gelijkwaardig herstel. Maar ook de andere (digitale) VSO route en de CCS (zoals Van Dam voorstelt) zouden op dit fundament gestoeld moeten zijn. De Oudercommissie heeft daarom de verwachting uitgesproken dat er direct wordt gestopt met de één op één controle van schadestaten.

Daarnaast is de Oudercommissie van mening dat het ontbreken van uniforme kaders zorgt voor onzekerheid, onrust en ontevredenheid. En concurrentie tussen routes moet voorkomen worden. Daarom is het van belang om met één schadekader te werken.

Wel op zodanige wijze, dat er altijd ruimte blijft voor maatwerk. Het opnemen van forfaitaire posten in een uniform kader, mag niet ten koste gaan van de werkelijke schade die berekend kan worden. Immers: kaders mogen menselijkheid niet in de weg staan. De Oudercommissie ziet dit als een belangrijke basisvoorwaarde voor een goed functionerende hersteloperatie.

De Oudercommissie heeft (ook bij de commissie Van Dam) gepleit voor het behoud van de mogelijkheid om in bezwaar en beroep te gaan bij de afhandeling van complexe schades. Je mag een burger nooit buiten recht zetten.

Brede ondersteuning

“Geef duidelijke kaders mee aan gemeenten voor de uitvoering van de brede ondersteuning. Duizenden ouders wachten nog op de afhandeling van het financiële herstel. Mede daardoor – en zolang dit loopt – hebben zij brede ondersteuning keihard nodig. Clausuleren dient alleen de gemeenten. Het vaststellen van een einddatum voor brede ondersteuning is pas dan een optie ná het afronden van alle procedures, onder de voorwaarde dat er een algemeen loket beschikbaar komt voor gedupeerden.” Deze oproep deed de Oudercommissie aan de vaste Kamercommissie Financiën (VKC) aan de vooravond van de behandeling van het wetsvoorstel aanpassing termijnen en nabestaanderegeling hersteloperatie toeslagen. Ondanks dat de voorgestelde aanpassingen ontraden werden door de ene na de andere groep gedupeerde ouders met wie de VKC sprak, is door (een meerderheid in) de Kamer besloten de termijnen conform het voorstel aan te passen. Het advies van de Oudercommissie om nadrukkelijk regie te voeren op zorgvuldige naleving van de afspraken door de gemeenten en om een onafhankelijke partij de voortgang (kwalitatief) te laten monitoren, heeft wel opvolging gekregen door middel van de motie Heite.

Op 20 maart 2025 heeft de Oudercommissie opnieuw een appél gedaan op de Vaste Kamercommissie Financiën (ondanks de geringe opkomst van Kamerleden – naast de voorzitter waren slechts twee commissieleden aanwezig) om de menselijke maat terug te brengen in de brede ondersteuning en toe zien op naleving van de afspraken. Met het clausuleren van de termijnen, ontnem je menselijke maat. De Oudercommissie maakt hier de koppeling met het belang van blijvende ondersteuning voor gedupeerden en in het bijzonder de kinderen van gedupeerden (jongeren). Er dient voorkomen te worden dat de versnellingswens van dit Kabinet ertoe gaat leiden dat (kinderen van) gedupeerden blijvend op afstand komen te staan. Er dient – ook na afronding van het financieel herstel – een apart (nazorg)loket te blijven

bestaan voor gedupeerden. Niet alle behoefte aan (toekomstige) ondersteuning is immers te voorzien. Zeker niet voor gedupeerden die nu nog volop in overlevingsmodus zitten én voor jongeren. Simpelweg overdragen naar het reguliere sociaal domein is in de ogen van de Oudercommissie een ontkenning van de impact en gevolgen die de toeslagenaffaire heeft gehad op de levens van de gedupeerden.

De Oudercommissie heeft ook bij de VKC herhaald dat het nodig is om één of meerdere aanjagers aan te stellen die boven de partijen staan en doorzettingsmacht hebben. Deze aanjager(s) dienen toe te zien op op uitvoering van de brede ondersteuning conform de leidende principes van de hersteloperatie: ruimhartigheid, aannemelijkheid en menselijke maat.

Opheffen van blokkades

De Oudercommissie heeft op 26 maart en (nogmaals) op 1 april schriftelijk zorgen geuit over de ontstane impasse tussen het ministerie en de SGH. De Oudercommissie heeft er bij het ministerie op aangedrongen om zo snel mogelijk de blokkades die samenwerking tussen het ministerie en de SGH in de weg staan op te lossen en te handelen in overeenstemming met de adviezen van de commissie Van Dam.

Oproep aan demissionair Minister-President Dick Schoof en demissionair staatssecretaris Palmen

Op 28 mei jl. heeft de Oudercommissie in gesprek met demissionair Minister-President Dick Schoof en demissionair staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen, Sandra Palmen, het belang benadrukt van een snelle doorbraak in de samenwerking tussen het ministerie en de SGH. Daarbij zou het uitgangspunt moeten zijn: terugkeer naar oorspronkelijke SGH methodiek (zoals beproefd in de pilot), zodat in het schadekader de menselijke maat weer voorop komt te staan. Dit betekent dat voor uitzonderlijke gebeurtenissen geen maximumbedrag van €2500 wordt opgenomen, maar dat hier (zoals initieel het geval was) ruimte is om de werkelijke schade mee te nemen.

Ook is bij de demissionaire bewindspersonen benadrukt dat het van belang is om gedupeerden te betrekken bij het ontwikkelen van een uniform schadekader. Er is tevens bepleit dat de termijn voor aanmelden voor een aanvullende schaderegeling wordt (1 juli 2025) wordt opgeschoven.